

[Finansministeren.]

ordføreres side gjort bemærkninger om spørgsmålet om, hvorledes jord i yderzonerne skal vurderes. Nogle gav udtryk for udelt tilfredshed over lovforslaget på dette punkt, andre tog mere eller mindre forbehold og ønskede at drøfte denne sag nærmere, og det forstår jeg for så vidt godt. Forenklingsudvalget har jo ikke selv taget stilling på det punkt, men lagt de to muligheder frem og opstillet en argumentation for hver af disse muligheder. Det er heller ikke efter min opfattelse så let en sag at vælge imellem dem. Vi har altså i regeringen — jeg kan godt sige efter megen overvejelse — valgt at lægge vægten på planlægnings-synspunktet. Det er det, der har fundet udtryk i lovforslaget, men det er jo ikke det samme som, at vi ikke har en vis forståelse også for det andet synspunkt. Det fremgår jo af, at vi tidligere har medvirket hertil, og jeg vil altså for min del gerne i den udstrækning, jeg er i stand til det, med embedsmændenes assistance belyse dette spørgsmål nærmere gennem udvalgsarbejdet.

Der er enkelte andre bemærkninger, jeg gerne vil knytte et par kommentarer til. Det ærede medlem hr. Jacob Sørensen var lidt ængstelig for, hvad virkningen kunne blive for disse ejendomme i yderzonerne med henblik på kapitalvindingsafgiften. Jeg tror, at det ærede medlem her gør sig unødige bekymringer. Det, der skal vurderes efter bondegårdsreglen, er jorden. Det, der danner udgangspunktet ved beregningen af kapitalvindingsafgiften efter den lov, som er vedtaget, og som jo nu i øvrigt foreslås ændret, er ejendomsværdien, og den skal følge, om jeg så må sige, de aktuelle værdier, så jeg tror ikke, der bliver noget problem dér set fra det ærede medlems synspunkt. At jeg måske gerne havde set det lave udgangspunkt, er så en anden sag.

Må jeg til det ærede medlem hr. Chr. R. Christensen sige, at vurderingerne er jo menneskeværk, og menneskeværk er som bekendt ufuldkomment. Vi vil naturligvis fra de centrale ligningsmyndigheders side gøre, hvad vi kan for at give så fyldestgørende regler, så fyldestgørende instruktion som muligt. Det ærede medlem nævnte disse regler om visse procentforhøjelser, der skulle gælde generelt. Jeg vil dertil sige, at skulle sådan vejledning blive givet, så er

det jo kun vejledning, og det befrier ikke de lokale vurderingsmyndigheder for at tage de konkrete særlige forhold i betragtning ved hver enkelt vurdering. Jeg synes, det er vigtigt at fastholde dette.

Til det ærede medlem hr. Johan Asmussen skal jeg kun sige, at jeg forstår i og for sig godt hans betragtninger omkring betegnelsen ejendomsværdi, og det kan da godt være, vi skal overveje at finde en anden. Jeg kan godt se og har i og for sig også selv været ude for, at man kan misforstå tingene på dette grundlag. Om så det ærede medlems forslag er det helt rigtige, vil jeg i hvert fald ikke på stående fod tage stilling til. Det ærede medlem har jo tidligere vist sig at være frugtbar med hensyn til at påpege sådanne enkeltheder, og jeg synes, det er rigtigt, at man overvejer spørgsmålet.

Til sidst skal jeg blot sige, at det af hensyn til vurderingen til efteråret ville være ønskeligt, om dette lovforslag kunne få en hurtig gang gennem tinget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om køb på afbetaling.

(Lovforslaget (nr. 55) findes i tillæg A. sp. 817, fremsættelsen i tidenden sp. 1819).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ikraftsættelse for Grønland af visse formueretlige love m. v.

(Lovforslaget (nr. 56) findes i tillæg A. sp. 811, fremsættelsen i tidenden sp. 1819).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om rettens pleje i Grønland.

(Lovforslaget (nr. 57) findes i tillæg A. sp. 821, fremsættelsen i tidenden sp. 1819).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Lis Groes: De tre lovforslag, vi her har til behandling, afløser gammel grønlandsk sædvaneret med dansk lovgivning. Forslagene er på sædvanlig måde udarbejdet i det grønlandske lovudvalg, og Grønlands landsråd har tiltrådt dem. Med hele den udvikling, der finder sted i Grønland i disse år, føles det både rimeligt og naturligt med indførelse af disse formueretlige bestemmelser i Grønland.

Det eneste forslag, jeg vil opholde mig en smule ved, er forslaget til lov om ændringer i lov om køb på afbetaling. Det er jo sådan med afbetaling, at den har både sine lyse og sine mørke sider. Det er rigtigt, at stigningen i indtægterne i Grønland i dag er sådan, at der også dér føles et behov for en række varige forbrugsgoder, men det, som man kan være bekymret for, er, om afbetalingsordningen vil medføre større letsindighed i indkøbene, end der ellers ville være tale om. Man må også huske, at indtægterne i Grønland er langt mere sæsonbestemte, langt mere usikre, end vi er vant til hernede.

Jeg kan fuldt ud tilslutte mig forslaget om, at man vil gennemføre et særligt oplysningsarbejde over for forbrugeren om sælgerens rettigheder under afbetalingslovgivningen, men det var måske heldigt, om det ikke blot var sælgeren, der skulle gennemføre denne oplysning. Det kunne jo være, at sælgeren også var interesseret i at sælge den pågældende vare, og at oplysningerne derfor blev lidt mangelfulde, så mon man i hvert fald ikke skulle supplere denne form for oplysning med oplysning gennem radio og presse samt de forskellige oplysningskursus i Grønland?

Så er der én ting til, jeg har tænkt på,

og det er, at man i øjeblikket i monopoltilsynet forhandler spørgsmålet om pligt til, når man skilter med afbetalingsvarer, at skilte ikke alene med „uden udbetaling“ eller „udbetaling kun 17 kr.“ o. s. v. Man vil søge at nå frem til en skiltning, hvorved sælgeren skal oplyse varens kontantpris og prisen ved salg over 3, 6, 12 og 18 måneder. Det er ikke så nemt at regne vareprisen ud med alle de procenter, og vi ved, at det rent faktisk kan være overordentlig svært for køberne at vide, hvad afbetaling koster. Derfor tror jeg, det ville være rimeligt, at man tager disse ting med og ikke risikerer, at forbrugerne kun hæfter sig ved det, de skal af med lige præcis i dag, og ikke i tilstrækkelig grad ved, at de skal af med dette beløb mange gange, inden de har den pågældende vare hjemme.

Det ville være rart, om Grønland blev forskånet for en række af de vildskud, vi kender hernede. Derfor mener jeg, at hvis vi kunne opnå en sikkerhed for de grønlandske forbrugere på disse områder, ville det være fornuftigt.

Jeg vil spørge om én ting til, og det er, om man regner med, at alle former for varer skal kunne købes på afbetaling. Jeg ville personlig være betænkelig ved, om det f. eks. kom til at omfatte beklædning. Jeg vil minde om den gamle sætning, der siger: det er nu hyggeligere at slide på en betalt kjole, end det er at betale på en slidt.

Ellers kan jeg anbefale lovforslagene til velvillig behandling.

Guldborg: Da venstres ordfører i dette spørgsmål, det ærede medlem hr. Ib Thyregod, er sygemeldt, skal jeg på partiets vegne nøjes med nogle ganske enkelte bemærkninger.

Vi er principielt enig i, at man efterhånden som udviklingen gør det muligt, også må indføre de regler og bestemmelser, som er gældende i lovgivningen i det øvrige Danmark, i Grønland, og vi kan derfor i princippet gå ind for lovforslagene — det

[Guldberg.]

gælder alle de tre her omhandlede — og vi vil give dem en velvillig behandling.

Vi har naturligvis også hæftet os ved, at spørgsmålene har været drøftet både i det grønlandske lovudvalg og i Grønlands landsråd og er tiltrådt dér, således at vi må gå ud fra, at overvejelser om, hvorvidt udviklingen er langt nok fremme til at indføre disse forskellige regler, har fundet sted, og jeg vil, ligesom det ærede medlem fru Lis Groes, sige, at vi, specielt vedrørende afbetalingsloven, sikkert kommer til at være ret omhyggelige med, på hvilken måde vi vænner den grønlandske befolkning til denne form for handel.

Vi har i det hele taget det ønske, at vi efterhånden må komme af med særbestemmelser for Grønland, men vi vil ikke gå ind for, at det skal gøres hurtigere, end at vi er sikre på, at det ikke kan gøre skade. Derfor kan vi generelt — og det er alt, hvad jeg skal sige her i dag — gå ind for lovforslagene, men vil dog gerne have lejlighed til at drøfte specielt virkningerne af ændringerne i afbetalingsloven.

Stetter: Jeg har ikke besøgt Grønland, og jeg har derfor ikke personligt haft kontakt med den grønlandske befolkning eller de grønlandske erhvervsforhold. Det er naturligvis ikke det bedste grundlag at bedømme de foreliggende lovforslag på, og det giver mig da også anledning til at sige, at alle interesserede folketingsmedlemmer burde have lejlighed til at besøge denne del af Danmark og ved selvsyn danne sig et begreb om de fremmedartede forhold, som hersker dér. Jeg vil udtrykke håbet om, at nogen vil tage initiativet til at arrangere sådanne tilbagevendende rejser, og i øvrigt føje til, at det forekommer mig, at Grønland i langt højere grad, end tilfældet er, burde være målet for mange af de turistrejser, som danske rejseselskaber er så dygtige til at arrangere. Det ville, så vidt jeg kan se, blive en stor oplevelse for rejsedeltagerne, og det ville medvirke til at styrke den økonomiske aktivitet i Grønland og skabe grundlag for et begyndende turisterhverv, som forekommer mig naturligt for denne del af landet med dens storslåede natur og dens venlige og hjælpsomme befolkning.

Trods mit manglende direkte kendskab

til grønlandske forhold har jeg forsøgt at danne mig et indtryk af de fremsatte lovforslags virkning i det grønlandske samfund. Det vil utvivlsomt forekomme mange ejendommeligt, at det skulle være nødvendigt at sætte afbetalingsloven i kraft i Grønland, men det er jo en kendsgerning, at befolkningen gennem flere år har købt på afbetaling, og da reglerne i afbetalingsloven ikke mindst tager sigte på at beskytte køberen mod misbrug af den ene eller den anden art, er det en ganske naturlig følge af udviklingen.

Det ville selvfølgelig have været ønskeligt, om man kunne have lært befolkningen at købe udelukkende pr. kontant, men man kan ikke forvente, at den grønlandske befolkning skal vise større forudseenhed eller sparsommelighed end den øvrige del af befolkningen, og dertil kommer, at vi i vort parti deler ministerens håb om, at denne udvidelse af afbetalingshandelen, som man må forvente, vil komme til at omfatte nyttige forbrugsgoder, der er brug for i ethvert hjem.

Vi er endvidere indforstået med at medvirke ved indførelsen af de formueretlige love, som er omtalt i det følgende lovforslag, ligesom vi kan give tilslutning til den ændring, som er foreslået i lov om rettens pleje i Grønland.

Det er forståeligt, om man har den mening, at de regler og bestemmelser, som er indeholdt i disse love, vil stride mod den grønlandske sædvaneret, men jeg tror ikke, at dette vil blive tilfældet. De omskrevne formueretlige love er næsten internationale og hviler på gamle traditioner og erfaringer, og jeg tror og håber derfor, at det vil falde den grønlandske befolkning helt naturligt at leve med disse love, efterhånden som erhvervsudviklingen skrider frem. Men det giver mig anledning til at sige, at der naturligvis må være et problem med at få befolkningen til at forstå baggrunden for lovene. Jeg vil i den forbindelse meget stærkt anbefale, at man følger den henstilling, som det ærede medlem hr. Rosing i går formulerede til kulturministeren. Der ligger en stor opgave i at vejlede og undervise vore landsmænd på en lang række felter, og selv om jeg er bekendt med, at der allerede gøres en stor indsats fra mange sider, føler jeg mig overbevist om, at arbejdet burde ud-

[Stetter.]

vides, og at mange flere burde inddrages i opgaven, som har mulighed for at blive en virkelig folkelig forpligtelse.

Den omstændighed, at regeringen nu foreslår at give mulighed for en øget forbrugskredit, fører naturligvis tanken hen på, om det ikke var muligt også at give mulighed for en større drifts- og anlægskredit. Jeg ved, at dette er et meget stort spørgsmål, og at det har været forhandlet i Grønlandsudvalget og i et udvalg, som har været nedsat af de samlede danske pengeinstitutter.

Jeg ved også, at alle er enige om, at hvis der skal indføres en øget mulighed for udlånsvirksomhed i Grønland, skal denne virksomhed hvile på et privat pengeinstitut.

Det er indlysende, at der knytter sig store vanskeligheder til etableringen af sådanne private pengeinstitutter, men på den anden side erkender alle, at det er nødvendigt med en udlånsvirksomhed, såfremt det skal lykkes at fremme og styrke erhvervsudviklingen, og det er i Grønland som andre steder den, der skal danne grundlaget for en højnelse af levevilkårene.

Danske pengeinstitutter har vist stor imødekommenhed i dette spørgsmål, og selv om man kan se de store vanskeligheder, idet der ikke i mange år vil være mulighed for rentabel bankvirksomhed, har man alligevel erklæret sig villig til at medvirke ved ophjælperingen af Grønland og har udarbejdet et meget konstruktivt forslag, som man er indforstået med at realisere, dersom visse forudsætninger opfyldes. Jeg skal ikke ved denne lejlighed komme ind på disse forudsætninger, men vil nøjes med at henstille til regeringen, at man tager fat på løsningen af problemerne, således at der inden for en kortere årrække kan blive mulighed for oprettelse af normale pengeinstitutter i Grønland, som kan påtage sig alle de mangeartede opgaver, der i dag påhviler denne gren af næringslivet.

Grønland, som det er i dag, må vel nærmest betegnes som et socialistisk samfund, og uanset hvilken indstilling man har til denne samfundsform, tror jeg, at vi alle i det høje ting er enige om, at det er nødvendigt at gennemføre en fortsat liberalisering, således at befolkningens naturlige vir-

kelyst og virketrang kan udnyttes til gavn for fællesskabet.

Der er tilsyneladende ikke grundlag for et større udvalgsarbejde, men også kun tilsyneladende. Det er nødvendigt, at partiernes repræsentanter får lejlighed til at drøfte de foreliggende lovforslag og også til at høre vore grønlandske kollegers opfattelse af dem.

Uanset etableringen af sagkyndige råd og udvalg til løsning af løbende problemer i forbindelse med en normalisering af forholdene i Grønland er det stadig således, at det er folketinget, der skal træffe de endelige afgørelser. Derfor mener jeg, at en løbende diskussion i folketinget er nødvendig, og jeg mener også, at det muligvis er nødvendigt at skabe en bedre kontakt mellem det grønlandske landsråd og os.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale de foreliggende lovforslag og vil meget gerne medvirke til et interesseret udvalgsarbejde.

Kirkegaard: Når lovforslag vedrørende Grønland har været til behandling her i tinget, er det flere gange blevet oplyst, at det, vi kalder levedoden i Grønland, er ca. tredoblet i de sidste 20 år. Det er jo en meget stor stigning, der er tale om, og det er derfor for mig ganske naturligt at antage, at også vareudbuddet, vareudvalget, er steget kraftigt inden for samme tidsrum. Samtidig med at forbrugerne ser nye ting, som det kan være ganske rart at have, er det forståeligt, om der opstår interesse for en form for afbetaling, så man bliver i stand til at komme i besiddelse af de eftertragtede genstande, inden man har nået at få hele købesummen sparet sammen. Ministeren siger da også i bemærkningerne til lovforslaget, at handel på afbetalingsvilkår allerede er forekommet i Grønland i de sidste 10 år, fortrinsvis hos private handlende.

Når ganske enkelte varegrupper undtages, er jeg af den opfattelse, at handel på afbetaling ikke er et ubetinget gode. Man kan måske i denne situation tillade sig til overvejelse at nævne det eksempel, at en købers påregnede indtægt svigter på grund af sygdom eller af anden grund. En familie, der ikke har så god en økonomi, at der altid er en lille reserve til stede, kan jo let komme ud for betydelige vanskeligheder og dermed forbundne økonomiske tab.

[Kirkegaard.]

Hvis man så nogenlunde kan få de grønlandske forbrugere til at tænke i de baner, som jeg her har antydnet, går jeg ud fra, at det er forsvarligt at medvirke til, at handel på afbetaling gennemføres i større stil, end det finder sted nu, idet jeg gerne skal erkende, at én gang begyndt — og det er altså tilfældet i Grønland — så er der formodentlig ingen vej tilbage. Derfor er jeg også ganske enig med den højtærede minister i, at en retlig regulering af området må vi gennemføre, så meget mere som både ministeriet for Grønland, Grønlands landsråd og det grønlandske lovudvalg har givet udtryk for, at en regulering er nødvendig også for at undgå, at afbetalingshandelen ligefrem skal skade det grønlandske samfund — sådan omtrent er det, jeg her gengiver, udtrykt, ganske vist ikke ordret.

Sådan tror jeg situationen ligger, og jeg kan derfor på mit partis vegne give tilsagn om et sagligt medarbejderskab under lovforslagenes videre behandling, som jeg går ud fra kommer til at foregå i et udvalg. Jeg tror, at et udvalg må nedsættes, også for at vi i et samråd med den højtærede minister kan få en lidt nærmere orientering om rækkevidden af de mange love, det er hensigten at sætte i kraft i Grønland.

Vivike: Afbetalingshandel er både godt og ondt. Jeg skal ikke have noget imod, at den praktiseres i Grønland i fremtiden efter mere bestemte regler, vel at mærke, hvis vi i det udvalg, som også jeg håber vi får, kan få en vis garanti for, at der bliver ført en stærkere kontrol med afbetalingshandel i Grønland, end vi har hernede, således at vi undgår de vildskud på afbetalingshandelen, som vi jo desværre så udmærket kender. Af denne grund tror jeg nok det er nødvendigt, at folketinget ret snart ser vor afbetalingslov lidt efter i sømmene, for der spekuleres jo ganske kolossalt i folks uvidenhed. Det er kun få, der ved, hvor meget dyrere det er at købe på afbetaling end kontant. Mange sælgere gør såre lidt eller intet — hvad der er værre — for at oplyse køberne, og det bliver nok nødvendigt at tvinge sælgerne til at give mere konkrete oplysninger.

Når nu denne lov skal praktiseres i Grønland, bliver det sikkert nødvendigt at på-

lægge sælgerne at give konkrete oplysninger om forskellen mellem kontant køb og køb på afbetaling. Spekulationen flourer jo herved på mange områder, ikke mindst inden for bilhandelen. Det er medvirkende til, at vi inden for socialistisk folkeparti overvejer snart at se lidt nærmere på hele vort afbetalingssystem.

Nå, nu er det Grønland, vi diskuterer, og vi mener at kunne gå ind for disse tre lovforslag. Vi er som sagt positivt indstillet, men vil altså gerne gennem udvalgsarbejdet have garanti for, at der i Grønland bliver en stærkere kontrol med afbetalingshandelen, end vi har hernede i det øvrige Danmark.

Johan Asmussen: Der er jo ikke tvivl om, at interessen for Grønland udbredes til stadig videre kredse. I det sidste års tid er den endog nået til Portugals udenrigsminister, som har følt sig foranlediget til i flere tilfælde at give Danmark nogle gode råd eller pålæg, tror jeg det var, om at tage Grønlands status op til ny overvejelse, idet han fandt det passende at sammenligne den med Portugals forhold til Angola og Moçambique. Det er ikke, fordi jeg tror, at indførelsen i Grønland af de love, der er til behandling her, vil gøre hverken noget større indtryk på den portugisiske udenrigsminister eller bevirke nogen forskel i det grundlag, som hersker, og som han åbenbart i nogen grad er i tvivl om. Men på den anden side mener jeg, at i betragtning af den status, som Grønland nu i 10 år har haft som en integrerende del af det danske rige, må det være særdeles nærliggende, at man i videst muligt omfang sørger for, at retsforholdene blive de samme i Grønland, som de er her i det sydlige Danmark. Derfor kan vi fra de uafhængiges side også fuldt ud tilslutte os, at man tager fat på de områder, der er tale om i de tre fremsatte lovforslag.

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger om enkeltheder i de tre lovforslag, kun om en enkelt ting i afbetalingsloven. Det ærede medlem fru Lis Groes var inde på, at man burde lægge vægt på, at der gives oplysninger til køberne. Det er jeg i høj grad enig i. Jeg er også enig i, at der ikke kan gøres nok for, at sådan oplysning fremkommer gennem radio og presse, og at man på ansvarlige, mere eller mindre offentlige steder gør mere ud af oplysning i den ret-

[Johan Asmussen.]

ning, end man har gjort hidtil. I parentes bemærket: det gælder ikke alene Grønland, det gælder også her i landet, at oplysningerne til befolkningen om følgerne af nye love stadig er for mangelfuld. Men det var nu den generelle oplysning.

Det, der gav anledning til det ærede medlem fru Lis Groes' bemærkning, var forslaget til lov om ændringer i lov om køb på afbetaling. Her siges det i det nye stk. 6 til afbetalingslovens § 1, at justitsministeren skal kunne bestemme, at en sælger ikke gyldigt kan betinge sig ret til at tage tingen tilbage, medmindre han inden salget på nærmere af ministeren fastsat måde har gjort køberen bekendt med den retlige betydning af, at købet sker på afbetaling. Det synes jeg i og for sig er en udmærket bestemmelse, og den er, så vidt jeg kan forstå, motiveret med, at man vil have midler i hænde til hurtigt at kunne reagere imod misbrug.

Men jeg kan ikke rigtig forstå, hvorfor man egentlig skal vente på, at der sker nogle misbrug; når man erkender, at oplysning over for køberne er nødvendig, synes jeg lige så godt, at man kunne tage skridtet med det samme. Det er ganske vist ret vidtgående at sætte ind som en betingelse, for det er jo en betingelse for ejendomsforholdets gyldighed. Det er ret vidtgående at sætte det ind som en gyldighedsbetingelse, men jeg mener i og for sig, det er en rigtig idé, og når det er en rigtig idé, hvorfor så vente, indtil der er sket så og så mange misbrug, som er gået ud over et større eller mindre antal mennesker? Jeg henstiller til overvejelse, at man tager en hertil sigtende bestemmelse med ind i loven med det samme.

Også i mit parti har man naturligvis skænket det visse tanker, at salg på afbetaling kan være både godt og dårligt, og man skal jo ikke være blind for de betænkeligheder, dette system kan medføre, måske navnlig i et samfund som det grønlandske under de nuværende forhold. Alligevel mener jeg, det er rigtigt, at man også giver befolkningen i Grønland mulighed for at tilrettelægge sin tilværelse og sit forbrug på samme måde, som vi gør det hernede.

Hvad angår lovforslaget om ikraftsættelsen af de formueretlige love for Grønland,

kan jeg ikke lade være med at opfatte den i § 1 opstillede liste, som om det var en slags studieplan for det juridiske studium, og jeg sendte en vemodig tanke til både købeloven og aftaleloven og de andre love, som man dengang lærte meget om, og som man siden har glemt — bortset fra det, der ligger tilbage i bevidstheden. Jeg finder det i høj grad i sin orden, at det grønlandske samfunds daglige liv på disse områder baseres på det samme retssystem, som vi har hernede. Det er ikke, fordi man vil påtvinge dem noget; det er tværtimod, fordi det er de rammer omkring dagliglivet, som man har fundet nødvendige af hensyn til samhandelens sikkerhed og til beskyttelse af de enkelte parter i den. Denne beskyttelse, disse rammer, bør man i Grønland også være delagtig i. Det samme gælder den lille ændring med hensyn til notarialforretningers udførelse i Grønland.

Rosing: Jeg har ikke meget at sige om de 3 foreliggende lovforslag: afbetalingslovens indførelse i Grønland, ikraftsættelsen af formueretlige love og endelig ændringen af loven om rettens pleje i Grønland. Disse lovforslag er jo tekniske lovforslag, hvis indførelse er nødvendiggjort af selve den hurtigt fremadskridende økonomiske udvikling i Grønland.

Vi er enige med landsrådet og lovudvalget med hensyn til lovforslagenes tekst og i det hele taget gennemførelsen af dem.

Vedrørende det ærede medlem fru Lis Groes' bemærkning om den mindre gode følge, en indførelse af afbetalingsloven kunne have til følge, og den bekymring, der blev udtrykt fra det ærede medlems side, vil jeg sige, at køb på afbetaling af varige forbrugsgoder er praktiseret siden begyndelsen af 1950'erne blandt private handlende på ganske tilfredsstillende måde, men man mangler den lovhjemmel, som sikrer såvel sælger som køber. Selv om jeg kan indrømme, at afbetaling af den stiftede gæld ikke altid sker på den måde, som vi kunne ønske, vil jeg tro, at det hidtil er gået ganske tilfredsstillende netop på dette område, også fordi sælgeren kender køberens økonomiske muligheder.

Min kollega og jeg kan ikke undlade at sige, at det er meget ønskeligt, at der så hurtigt, som det kan lade sig gøre, samtidig

[Rosing.]

indføres nye kreditmuligheder i Grønland, således som Grønlandsudvalget af 1960 har foreslået i sin betænkning. Efter vor opfattelse bør de to ting følges ad. Som det er udtrykt i G 60-betænkningen, er omformningen af sparekassevæsenet i Grønland en nødvendighed, således at sparekassemidler mod fornøden sikkerhed kan udlånes til private og kommuner til en rente, der fastsættes efter almindelige bankmæssige principper. Afbetalingslovens indførelse i Grønland giver nu hjemmel for forbrugskredit, som for længst er praktiseret, således som jeg har givet udtryk for, blandt private handlende, men en anden form for kreditmulighed for privathandelen, det være sig sparekasselån eller banklån, i Grønland er lige så tiltrængt og aktuelt som de ordninger, lovforslaget omhandler. Det vil være betryggende for de private, om de andre omhandlede kreditmuligheder bliver indført så snart som overhovedet muligt i Grønland.

Med disse få bemærkninger vil jeg anbefale en hurtig gennemførelse af de foreliggende lovforslag.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg vil gerne takke samtlige ærede ordførere for den tilslutning, de foreliggende lovforslag har fået. Jeg har forstået, at man ønsker en udvalgsbehandling, og jeg er naturligvis villig til i udvalget at besvare de spørgsmål, der måtte blive rejst, i det omfang, jeg er i stand dertil.

Jeg har enkelte bemærkninger til de ærede ordførere. Til det ærede medlem fru Lis Groes, der gjorde opmærksom på, at lønnen i Grønland ikke er jævnt fordelt over hele året, og at det derfor kan indebære en vis risiko at indgå afbetalingskontrakter f. eks. med pligt til at betale så og så meget om måneden, vil jeg gerne sige, at det sikkert er rigtigt, at lønnen ikke er så jævn, men måske kan netop afbetalingshandel med dens pligter animere til større stadighed i arbejdet. Jeg har forstået, at man faktisk har set eksempler på, at hvor afbetalingshandel har vundet indpas, har det medført en større stadighed, fordi det, at man har pligt til i næste måned at skulle præstere så og så stort et afdrag, gør, og at man også bliver ved med at møde på sin arbejdsplads. Der skal ikke

heri ligge nogen kritik af hidtidige vaner i Grønland, men jeg ved, at der visse steder har været en tilbøjelighed til ikke at udvise samme stadighed i arbejdet, som vi kender her i den sydlige del af riget.

Det ærede medlem fru Lis Groes pegede også på, at man måtte forberede befolkningen gennem oplysningsvirksomhed, gennem f. eks. radioen. Jeg kan hertil sige, at jeg allerede har givet den grønlandske radio en orientering om den nye lov, og jeg kan yderligere meddele, at politimester Hertling har en fast serie i radioen, og at jeg vil anse det for en oplagt opgave for ham at orientere befolkningen også på disse punkter. Men jeg vil gerne sig til både det ærede medlem hr. Rosing og det ærede medlem hr. Kirkegaard, at afbetalingshandel sker jo også i Grønland, enten vi så gennemfører denne lov, eller vi ikke gør det. Det, der her er tale om, er, at vi forsøger at få lagt afbetalingshandelen ind i de faste rammer, som den siden 1917 gældende lov har fastlagt hernede.

Det ærede medlem fru Lis Groes spurgte, om det var meningen at give mulighed for afbetaling på alle varer. Det må vel blive et spørgsmål mellem køber og sælger. Staten kan kun have indflydelse på den handel, der foregår gennem den kgl. grønlandske handel. Så vidt jeg ved, har man i den hidtidige afbetalingshandel kun opereret med varige forbrugsgoder, og dertil henregner jeg ikke kjoler, selv om de måske nok varer lidt længere end almindelige næringsmidler o. s. v.

Det ærede medlem hr. Guldberg sagde, at man måtte være omhyggelig med den måde, hvorpå man værner den grønlandske befolkning til afbetalingshandelen. Jeg tror, det ærede medlem overser, at afbetalingshandel virkelig har fungeret og fungeret meget godt i løbet af godt og vel en halv snes år, således som det ærede medlem hr. Rosing rigtigt gjorde opmærksom på. Men ellers er jeg enig med det ærede medlem i, at man skal forsøge at forklare, hvad lovens virkninger er, og også give oplysning om den beskyttelse, loven indeholder for køberen, for det er jo det centrale i loven, at det er en beskyttelseslov for køberen.

Det ærede medlem hr. Stetter talte om forskellige problemer vedrørende turist-

[Justitsministeren.]

besøg, som måske havde lidt mere periferisk tilknytning til lovforslagene. Jeg kan varmt understrege, at det ærede medlem har ret i, at det er en oplevelse at komme til Grønland. Jeg har selv været der 2 gange, og kunne de ord, der siges her fra denne talerstol af det ærede medlem og mig, medføre et større turistbesøg, ser jeg det gerne. Dels er det jo en indtægtskilde for det grønlandske samfund, dels er det en berigelse og oplevelse for dem, der kommer herfra, at få lejlighed til at stifte bekendtskab med denne del af landet.

Det ærede medlem pegede på, at der burde være større kreditmuligheder i Grønland — det samme problem var det ærede medlem hr. Rosing inde på — og det er rigtigt. Det ærede medlem berømede i denne forbindelse de danske pengeinstitutters beredvillighed; må jeg have lov til i al stilfærdighed at henlede det ærede medlems opmærksomhed på den betænkning, Grønlandsudvalget af 1960 har afgivet. Den indeholder meget læseværdigt stof; desværre har jeg indtryk af, at mange, der kritiserer, hvad der står i denne udmærkede betænkning, ikke har læst den med alt for stor omhu. Med hensyn til pengeinstitutterne kan det ærede medlem ved at læse betænkningen erfare, at danske pengeinstitutter har undersøgt mulighederne for at etablere bankvirksomhed og pengeinstitutter deroppe, men er kommet til det resultat, at noget sådant for tiden ikke er rentabelt. Jeg håber imidlertid meget, at de overvejelser, der kommer ud af denne betænkning — og den er jo basis for overvejelser på regeringsplan — må føre til, at vi kan få bedre kreditmuligheder i Grønland.

Det ærede medlem hr. Stetter talte også om det grønlandske socialistiske samfund. Hvis der skal være tale om socialisme i denne forbindelse, må det altså være statssocialisme. Socialisme er i øvrigt et begreb, som det er meget svært at definere, men må jeg i al stilfærdighed henlede opmærksomheden på, at skønt vi nu i en årrække har haft en såkaldt socialistisk ledet regering, har den samme regering gennem en lang årrække søgt at gøre privat erhvervsvirksomhed attraktiv i Grønland og med

ikke ringe held, eftersom der i de senere år er etableret mange private virksomheder.

Det går som en rød tråd gennem mange af ordførernes indlæg, at afbetalingshandel er både godt og ondt, og det er jo absolut rigtigt; men selve afbetalingshandelen kan, som jeg allerede har sagt, ikke afskaffes. Den kan ikke forhindres, men man kan lægge den i rammer, og det er det, vi forsøger.

Det ærede medlem hr. Johan Asmussen pegede på det efter hans mening ønskværdige i, at vi med det samme tog det skridt at pålægge sælgeren pligt til at give oplysning om virkningerne af afbetalingshandelen. Det vil jeg gerne være med til at drøfte i udvalget. Jeg har forstået, at der skal nedsættes et udvalg, og dette er jo et emne, som egner sig til at blive diskuteret dér.

Jeg takker endnu en gang for den venlige modtagelse af lovforslagene.

Stetter: Det forekom mig, at den højtærede minister gav udtryk for, at der var et vist ukendskab til den betænkning, vi fik fra Grønlandsudvalget af 1960. Det forekom mig også, at den højtærede minister gav udtryk for, at pengeinstitutterne ikke ville acceptere at etablere institutter i Grønland. Må jeg lige gøre den højtærede minister opmærksom på, at man i betænkningen takker pengeinstitutternes udvalg for den imødekommenhed, de har vist. Man har udtrykkelig i dette udvalg sagt, at man under forudsætning af, at en hel række betingelser bliver opfyldt, er parat til at etablere denne virksomhed på trods af, at man ved, at bankvirksomhed i Grønland i mange år fremover ikke vil blive rentabel. Hvis den højtærede minister vil kigge på disse forudsætninger og eventuelt medvirke til, at disse forudsætninger bliver opfyldt, er danske pengeinstitutter parat til at etablere sig med alle de ofre, som det kræver.

Der er en hel del af disse forudsætninger, som netop henhører under den højtærede ministers ressort, så jeg synes, det er helt rimeligt, at vi rejser spørgsmålet her.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg takker for belæringen. Jeg har ikke betænk-

[Justitsministeren.]

ningen på mit bord, men jeg har selv siddet som medlem af Grønlandsudvalget af 1960, så jeg ved godt, hvad jeg siger, og hvilken relation det havde til betænkningen. Når der takkes for den beredvillighed og imødekommenhed, pengeinstitutterne har vist, tror jeg, takken i nok så høj grad går på det besværlige arbejde, man har haft med at foretage disse undersøgelser.

Det er klart, at der er visse forudsætninger, der skal opfyldes; men om disse forudsætninger lader sig opfylde i den nærmeste fremtid, er vel et spørgsmål. I det omfang det står til mig, skal jeg imidlertid gerne bidrage til, at forudsætningerne for at skabe bedre kreditmuligheder i Grønland etableres, og jeg anser det stadig for en væsentlig forudsætning for, at det grønlandske erhvervsliv får den oplomstring, som jeg forstår vi alle ønsker.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Lis Groes: Jeg foreslår, at de tre lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om fragtaftaler ved international vejtransport.

(Lovforslaget (nr. 58) findes i tillæg A. sp. 823, fremsættelsen i tidenden sp. 1820).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Tastesen: Når det fremsatte lovforslag om fragtaftaler ved international vejtransport bliver vedtaget, træder Danmark endnu et skridt på det europæiske samarbejdes vej. Vore store transportfragt-biler er et dagligdags syn på de europæiske landeveje, og det vil derfor være helt i overensstemmelse med vor holdning til internationalt samarbejde, at vi tiltræder konven-

tionen fra 1956 om fragtaftaler ved international godstransport. Konventionen har til formål at sikre en ensartet juridisk behandling af de indgåede fragtaftaler samt en ensartet behandling, hvis uheld skulle opstå under transporten eller godset skulle blive beskadiget eller bortkomme.

Lovforslaget er jo temmelig omfattende med i alt 48 paragraffer. Det skyldes, at vi i princippet skal følge konventionens ordlyd. Selv om vore muligheder for at ændre i det fremsatte lovforslag er meget begrænsede, bør vi dog i et udvalg foretage en grundig gennemgang af lovforslaget, for det er nemlig rigtigt, som den højtærede justitsminister siger i sin fremsættelse af lovforslaget, at det indeholder en lang række komplicerede regler om fragtaftalers indgåelse, om fragtbrevs oprettelse, om det civile ansvar, der påhviler fragtføreren ved forsinkelse, beskadigelse og bortkomst.

Konventionen, hvis officielle bogstavbetegnelse er CMR, trådte i kraft i juli 1961 og omfatter nu de fleste europæiske lande, som Danmark har et omfattende handelssamkvem med. Det har været nødvendigt for vore eksportvognmænd straks at sikre sig at komme ind under de nye regler, og det har man gjort ved at tegne en kollektiv eksportansvarsforsikring i et tysk forsikringsselskab, og fra 1. august 1962 har danske eksportvognmænd været forsikret efter konventionens bestemmelser.

Det må være naturligt, at disse retsbestemmelser nu bliver generelt gældende i Danmark. På visse områder bryder man med hidtil gældende danske retsprincipper, men da forslaget kun vedrører den internationale godstrafik og ikke den almindelige danske godstrafik, skulle vi ikke kunne nære betænkeligheder herved.

Det forekommer mig i øvrigt, at det er et meget stort ansvar, chaufførerne hos vore eksportvognmænd efterhånden har fået. Mange vognmænd er jo samtidig speditører og ejere af et meget stort antal eksportautomobiler, og det vil sige, at de ikke selv følger med i godstransporten ud til de mange handelspladser i Europa. Chaufføren har for det første det store ansvar, som det altid vil være at være fører af et lastbiltog med hovedvogn og påhængsvogn. Dernæst kræves det af ham, at han kan